

Agroturystyka w środowisku społeczności wiejskiej

Agroturystyka jest zjawiskiem silnie skorelowanym z realiami społeczno-ekonomicznymi środowiska wiejskiego. Z całą pewnością korzystnie na rozwój agroturystyki wpływają pozytywne relacje pomiędzy właścicielami gospodarstw agroturystycznych, mieszkańcami wsi i władzami lokalnymi. Relacje te powinny być oparte na przekonaniu, iż agroturystyka przyniesie korzyści wszystkim i będzie siłą napędową w rozwoju wsi, gminy, powiatu, a nawet całego województwa.

Jan Sikora wymienia dwojakiego rodzaju korzyści: socjopsychologiczne i ekonomiczne. „Korzyści socjopsychologiczne dotyczą m.in. zwiększenia roli szacunku dla rolnika, wzajemnego przenikania się, w tym integracji kultury miejscowej i kultury przyjezdnych. Agroturystyka daje możliwość udziału w życiu rodziny gospodarza, zapobiega izolacji turystów od społeczności wioskowej lub ją łągodzi, pozwala na kontakt z tradycyjnym stylem życia ludności wiejskiej, podnosi prestiż wsi i gminy. Korzyści ekonomiczne agroturystyki łączą się przede wszystkim ze stymulacją rozwoju gospodarstw rolnych, wsi i gminy. Agroturystyka przynosi dodatkowe dochody gospodarstwom rolnym oraz samorządom lokalnym. Agroturystyka jest źródłem powstania i rozwoju dodatkowego rynku zbytu na produkty żywnościowe i różnego rodzaju usługi miejscowe (rękodzielnictwo, rzeźbiarstwo, kowalstwo)” (Sikora 1995).

Agroturystyka wiąże się ściśle z ideą wsi wielofunkcyjnej i rozwija sferę przedsiębiorczości na wsi. Rozwój aktywności zawodowej mieszkańców wsi determinuje wiele czynników ekonomicznych, społecznych i psychologicznych. „Wspólnym mianownikiem tych czynników [...] jest odmienność społeczności wioskowej, której zasadnicze elementy, a więc: rodzina i jej praca, gospodarstwo rolne, infrastruktura społeczna i techniczna, wyróżniają się istotnie od społeczności miejskiej” (Gutkowska 1998).

Rozwój agroturystyki determinuje ponadto rozbudowę infrastruktury turystycznej: kawiarni, barów, hoteli, wypożyczalni sprzętu sportowo-rekreacyjnego czy domów wczasowych. Wszystko to przynosi wymierne korzyści ekonomiczne, łągodząc problemy bezrobocia i migracji do miast. W wyniku rozwoju agro-

turystyki nieuniknione jest zderzenie kultur wsi i miasta. Niesie to ze sobą wiele pozytywnych aspektów, takich jak możliwość konfrontacji, poznanie nowych kultur, obyczajów oraz zwyczajów (Duczkowska-Małysz 1998).

Rozwój agroturystyki zależy w znacznym stopniu od zaangażowania samorządów terytorialnych. Obserwuje się, że „zainteresowanie rozwojem agroturystyki ze strony samorządów terytorialnych wzrasta, lecz nadal jest niewystarczające” (Sikora 1995). Władze gminy zainteresowane są bardziej turystyką na dużą skalę, nie doceniając korzyści, jakie mogłyby przynieść rozwój agroturystyki. Widoczny jest brak działań wspierających i promujących agroturystykę. Dlatego jednym z najbardziej podstawowych zadań władz gminnych powinna być ocena możliwości rozwoju agroturystyki oraz ocena korzyści i kosztów działalności agroturystycznej w gminie (Sikora 1995). Ponadto, samorząd lokalny powinien być odpowiedzialny za przyjęcie opracowanej w sposób profesjonalny długotrwałej strategii rozwoju (Wojciechowska 1998).

Istotną rolą samorządów lokalnych jest rozwój infrastruktury wsi, bez której agroturystyka nie mogłaby się rozwijać. Jednak fundusze z budżetu lokalnego nie wystarczają na pokrycie rosnących potrzeb. Należałoby poszukać inwestorów z zewnątrz, przede wszystkim wśród przedsiębiorstw, fundacji i instytucji finansowych (Dębniwska, Tkaczuk 1997).

Metodyka

Celem badań było poznanie funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność agroturystyczną oraz ocena relacji pomiędzy właścicielami tych gospodarstw i pozostałymi mieszkańcami wsi oraz radnymi reprezentującymi władze samorządowe.

Badanie przeprowadzono w trzech gminach położonych w jednym z najbardziej popularnych turystycznie rejonów województwa warmińsko-mazurskiego – powiecie giżyckim. Zasadniczym badaniem objęto teren trzech gmin powiatu giżyckiego: Węgorzewo, Krukłanki oraz Pozezdrze. Z każdej z gmin wybrano po dwie miejscowości, a w nich 13 z 18 istniejących gospodarstw agroturystycznych (tab. 1) oraz łącznie 90 osób będących mieszkańcami wsi, w których znajdują się badane gospodarstwa. W celu zebrania opinii od osób reprezentujących lokalne samorządy przeprowadzono wywiad z 38 radnymi z wytypowanych gmin.

Materiał badawczy wykorzystany w niniejszym artykule został zebrany metodą wywiadu osobistego, przeprowadzonego z użyciem trzech odrębnych

kwestionariuszy ankietowych, skierowanych do trzech analizowanych środowisk: właścicieli gospodarstw agroturystycznych, mieszkańców wsi, w których znajdują się te gospodarstwa, oraz władz.

Tabela 1

Charakterystyka badanej grupy gospodarstw agroturystycznych

Gmina	Badana wieś	Liczba gospodarstw agroturystycznych		
		w gminie	w badanej wsi	zbadanych
Węgorzewo	Kal	11	2	2
	Stawki		1	1
Kruklanki	Kruklanki	24	7	4
	Brożówka		6	4
Pozezdrze	Harsz	5	1	1
	Stręgielek		1	1
Razem		40	18	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Kwestionariusz ankietowy skierowany do właścicieli gospodarstw agroturystycznych zawierał pytania dotyczące: powstania gospodarstwa, przyczyn rozpoczęcia działalności, współpracy z władzami lokalnymi, atrakcji wykorzystywanych w gospodarstwie, wpływu agroturystyki na rozwój usług, stosunku mieszkańców do agroturystyki, infrastruktury oraz przyszłości gospodarstw agroturystycznych.

Kwestionariusz ankietowy skierowany do mieszkańców wsi zawierał pytania dotyczące stosunku społeczności wiejskiej do agroturystyki, kontaktów z turystami, korzyści wynikających z działalności agroturystycznej oraz charakterystyki mieszkańców, ich potrzeb i systemu wartości.

Kwestionariusz ankietowy skierowany do radnych zawierał pytania dotyczące stosunku władz lokalnych do działalności agroturystycznej, działań władz oraz ich możliwości w zakresie rozwoju agroturystyki.

Charakterystyka terenu badań

Gmina Węgorzewo położona jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Stanowi fragment Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Krainy Węgorapy. Gmina zajmuje obszar 341 km², z czego 18,5% to lasy, a 17% jeziora i rzeki. Gmina Węgorzewo ma charakter rolniczy: 56% powierzchni gminy stanowią użytki rolne. Przeważają gospodarstwa małe (do 20 ha). Gmina Węgorzewo posiada opracowaną strategię rozwoju do roku 2010, w której turystyka zajmuje pierwsze miejsce.

W gminie Węgorzewo znajduje się wiele ciekawych zabytków i miejsc, m. in. zamek krzyżacki z XIV wieku oraz kościół św. Piotra i Pawła.

Z obszaru gminy Węgorzewo do badania wybrano miejscowości Kal i Stawki. Wieś Kal położona jest na półwyspie nad jez. Świącajty. Wieś zamieszkuje 115 osób i liczy 28 gospodarstw rolnych, w tym 2 gospodarstwa agroturystyczne; są pensjonat, wypożyczalnia sprzętu sportowo-rekreacyjnego i sklep. Wieś Stawki położona jest przy trasie Węgorzewo-Kętrzyn, 10 km od Węgorzewa. We wsi zamieszkaną przez 140 osób znajduje się 12 gospodarstw rolnych, w tym 1 gospodarstwo agroturystyczne. Infrastruktura wsi jest słabo rozwinięta: brakuje kanalizacji, sieci gazowej oraz telefonów. We wsi nie ma sklepu.

Gmina Kruklanki położona jest między gminami Pozezdrze, Giżycko, Banie Mazurskie i Wydminy. Wschodnią jej część porasta Puszcza Borecka. Powierzchnia gminy wynosi 201 km², z czego 106 km² stanowią lasy, a akweny 15,2 km². Gminę zamieszkuje 3210 osób w 22 wsiach. Na terenie gminy działają 123 podmioty gospodarcze, w tym 24 gospodarstwa agroturystyczne.

Z gminy Kruklanki do badania wybrano miejscowości Kruklanki i Brożówka. Wieś Kruklanki ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę. Jest w niej 11 sklepów, 1 restauracja, są 2 kawiarnie i 2 ośrodki wypoczynkowe z ogólnodostępnymi stolówkami, ośrodek zdrowia, apteka, poczta, komisariat policji, ochotnicza straż pożarna, stacje paliw, punkt informacji turystycznej, wypożyczalnia sprzętu turystycznego, korty tenisowe i stadion sportowy oraz 7 gospodarstw agroturystycznych. Brożówka to wieś sołecka licząca 144 mieszkańców, położona nad jez. Brożówka. Jest w niej 6 gospodarstw agroturystycznych oraz 1 sklep.

Gmina Pozezdrze jest położona między gminami Węgorzewo, Kruklanki, Giżycko i Banie Mazurskie. Powierzchnia gminy wynosi 177 km², z czego ponad połowę stanowią lasy i jeziora. W gminie jest 18 jezior, z których największe to Dargin, Harsz, Krzywa Kuta, Pozezdrze i Lemięt. Gminę zamieszkuje około 4000 osób w 23 wsiach. Większość obszaru objęta jest strefą obszaru chronionego. Od strony wschodniej gmina graniczy z Puszcza Borecką. W gminie działa około 50 podmiotów gospodarczych, w tym 5 gospodarstw agroturystycznych. Gmina posiada tereny, na których ze względu na lecznicze walory powietrza planowane jest utworzenie uzdrowiska (rejon Jasiończyka w Przerwankach). Gmina nie ma jeszcze opracowanej strategii, ze względu na brak środków finansowych.

W gminie Pozezdrze badania przeprowadzono w miejscowościach Harsz i Stręgielek. Wieś Harsz położona jest nad jez. Harsz. Niedaleko wsi znajduje się jez. Dargin. We wsi są 2 sklepy i 1 bar oraz 1 gospodarstwo agroturystyczne. Wieś Stręgielek położona jest niedaleko jez. Piecek, jest w niej 1 gospodarstwo agroturystyczne oraz 1 sklep.

Opinia właścicieli gospodarstw o działalności agroturystycznej

Spośród 13 właścicieli badanych gospodarstw 12 stwierdziło, że do podjęcia działalności agroturystycznej skłoniła ich potrzeba znalezienia źródła dodatkowych dochodów, 84% było zdania, iż do prowadzenia działalności agroturystycznej niezbędne są kwalifikacje i fachowa wiedza, a po 8% stwierdziło, że wiedza taka nie jest potrzebna lub że wiedza i kwalifikacje są raczej potrzebne. Wśród prowadzących gospodarstwa agroturystyczne 92% respondentów zdobyło potrzebną wiedzę dotyczącą działalności agroturystycznej w czasie szkoleń i kursów, a tylko 8% nie uczestniczyło w szkoleniach. Tylko jeden z właścicieli ukończył studia podyplomowe na kierunku agroturystyka. Literaturę z zakresu agroturystyki czyta regularnie 69% badanych. W wycieczkach edukacyjnych do gospodarstw agroturystycznych brało udział 31% respondentów, a 23% przebywało w gospodarstwach agroturystycznych.

Na pytanie, w jaki sposób powstały badane gospodarstwa, 92% ich właścicieli odpowiedziało, że powstały one przez odpowiednie przystosowanie istniejących już gospodarstw rolnych. Tylko jedna osoba stwierdziła fakt budowy gospodarstwa od podstaw na posiadanej działce. Środki na stworzenie gospodarstw w przypadku 46% badanych pochodziły ze źródeł własnych, w 23% z kredytów, a w 31% z pożyczek od znajomych. Na pytanie, jakiego rodzaju pomoc uzyskali, 31% badanych stwierdziło, że była to głównie promocja zorganizowana przez samorząd gminy. Większą rolę wg 62% badanych spełnia ODR, oferujący pomoc w formie kursów, szkoleń, poradnictwa i dostępu do literatury. Na pytanie o znajomość strategii rozwoju gminy 62% respondentów odpowiedziało pozytywnie, mimo że tylko gmina Węgorzowe ją posiada.

Oceniając walory środowiska naturalnego podnoszące atrakcyjność gospodarstw agroturystycznych 85% respondentów wskazuje na lasy, 100% na jeziora, 39% na rzeki i 77% na rzeźbę terenu. Inne elementy, na które zwracają uwagę respondenci, to klimat i niski stopień zanieczyszczenia środowiska.

Oprócz środowiska naturalnego i jego walorów, istotnym elementem oferty agroturystycznej są dodatkowe atrakcje w gospodarstwach. Większość badanych (69%) stwierdza, że wykorzystuje własne produkty w żywieniu gości. Są to głównie warzywa, owoce, jaja, mięso, ryby, mleko oraz różne przetwory.

W związku z prowadzoną działalnością agroturystyczną w poszczególnych wsiach rozwinęły się różne usługi. Na podstawie wyników badań można okre-

ślić, iż najbardziej dynamicznie rozwijającymi się usługami są handel, przejażdżki konne, usługi telekomunikacyjne oraz gastronomia. W związku z rozwojem działalności agroturystycznej istnieje zagrożenie zanieczyszczenia środowiska, jednak wśród badanych nie było większych obaw o stan środowiska, gdyż 77% pytanych stwierdziło, iż istnieje większa dbałość o środowisko naturalne, 15% zauważyło, że postępuje zanieczyszczenie środowiska, a 8% uważa, że nic się nie zmieniło.

Ważnym aspektem jest współpraca właścicieli gospodarstw agroturystycznych. Starają się oni współpracować ze sobą. Fakt istnienia współpracy pomiędzy poszczególnymi właścicielami stwierdza 77% respondentów. Należą oni do stowarzyszeń agroturystycznych: Ekorozwój Mazur oraz Mazurskiej Izby Turystycznej. Organizacje te współpracują z ODR-em i władzami lokalnymi w sprawach rozwoju infrastruktury, promocji i reklamy.

Respondenci w 92% uważają, że mieszkańcy wsi odnoszą się pozytywnie do ich działalności, a tylko 8% stwierdziło, iż mieszkańcy są obojętni. Na pytanie, czy turyści są akceptowani przez mieszkańców wsi, wszyscy respondenci odpowiedzieli pozytywnie. Większość respondentów (85%) stwierdziła, iż ich obiekty są otwarte dla wszystkich, w tym dla miejscowych, a tylko 15% podało, że obiekt nie jest dostępny dla mieszkańców wsi.

Mimo iż w większości przypadków obiekty są otwarte dla wszystkich, społeczność wiejska raczej niechętnie uczestniczy w organizowanych imprezach. Tylko 38% właścicieli gospodarstw agroturystycznych gości na swoich imprezach mieszkańców wsi. W większości przypadków są to ogniska lub wieczorne biesiady.

Na pytanie dotyczące kultury osobistej mieszkańców wsi 92% respondentów stwierdziło, że wzrasta ona stale. Sytuacje konfliktowe w czasie pobytu turystów występują rzadko. Tylko 8% badanych przyznało, że sytuacje konfliktowe istnieją, a 92% uważało, że konfliktów nie ma. Według badanych, konflikty powodowane są głównie przez nietrzeźwych mieszkańców wsi.

Wszyscy respondenci stwierdzili wysoki wpływ ich działalności na estetykę wsi.

Większość (69%) badanych gospodarstw agroturystycznych przyjmuje gości przez cały rok, a 31% tylko latem. Turyści, którzy przebywali w gospodarstwie agroturystycznym latem, chętnie przyjeżdżają też w ciągu roku, szczególnie w czasie świąt oraz weekendów.

Jeśli chodzi o perspektywy rozwoju badanych gospodarstw, to 85% właścicieli planuje rozbudowę, 77% myśli o wydłużeniu sezonu, a 92% planuje nowe oferty w przyszłości.

Z danych o właścicielach badanych gospodarstw wynika, że są to osoby w przedziale wiekowym 36–64 lata. Interesujący jest natomiast fakt, że wśród badanych 46% stanowią mężczyźni, a 54% to kobiety. Z zebranych danych dotyczących wykształcenia właścicieli gospodarstw wynika, że 38% z nich legitymuje się wykształceniem wyższym, 54% średnim, a jedynie 8% zawodowym.

Opinia mieszkańców wsi na temat działalności agroturystycznej

Mieszkańcy są zgodni (80% ankietowanych) co do tego, że agroturystyka jest szansą rozwoju wsi, w tym głównie źródłem dodatkowych dochodów. Jedynie 2% mieszkańców uważa, że jest zagrożeniem dla wsi, a 9% sądzi, że jest to moda, która przeminie. Nie było wśród badanych osoby, która byłaby negatywnie nastawiona do agroturystyki. Ankietowani w 88% wyrazili pozytywny stosunek do agroturystyki, pozostałe 12% ma stosunek obojętny.

W przeważającej części mieszkańcy wsi są przyjaźnie nastawieni do działalności agroturystycznej i upatrują w niej szansy rozwoju oraz poprawy warunków materialnych i podniesienia standardu życia. Mieszkańcy znają gospodarstwa agroturystyczne w swojej wsi (88%), odwiedzają je (73%) oraz chętnie prowadziliby sami działalność agroturystyczną (59% ankietowanych). Zebrane dane wskazują, że 87% ankietowanych popiera rozwój agroturystyki (49% odpowiedziało „tak”, a 38% „zdecydowanie tak”), natomiast 13% pytanych osób nie ma zdania. Nie ma osób, które byłyby przeciwnie rozwojowi agroturystyki. Kontakty z turystami miewa 94% badanych, oceniając je w 14% bardzo pozytywnie, w 80% przypadków pozytywnie, a tylko 4% ocenia je negatywnie.

Mieszkańcy badanych wsi stwierdzają, że są otwarci na obcych. Spośród ankietowanych 12% odpowiedziało „zdecydowanie tak”, 76% „tak”, a 9% nie ma zdania na ten temat. Jedynie 3% pytanych stwierdziło brak otwarcia na obcych, ujawniając istnienie starych antagonizmów „swoj-obcy”.

W związku z prowadzoną działalnością agroturystyczną życie na wsi stało się ciekawsze, stwierdziło tak 68% badanych.

W kwestii ochrony środowiska 53% mieszkańców wsi uważa, że istnieje większa dbałość o środowisko, wskazując jako przykład jeziora i rzeki, które są teraz czystsze niż kilka lat temu. Znaczna część mieszkańców uważa jednak, że postępuje zanieczyszczenie środowiska. Wymienia się tu znaczne natężenie ruchu w czasie wakacji, a więc zanieczyszczenie spalinami. Na jeziorach jest coraz więcej łodzi motorowych powodujących hałas, który jest uciążliwy nie tylko dla ludzi, ale również dla zwierząt.

Analizując dane stwierdza się, że najbardziej cenione przez mieszkańców badanych wsi wartości i potrzeby to czytanie gazet i książek (74% odpowiedzi), słuchanie radia (75%), znajomość tego, co dzieje się we wsi (76%), uczciwość (85%), posiadanie rodziny (90%), szacunek dla innych (84%), zaufanie (81%), wiedza i umiejętności (80%), tolerancja (81%), uznanie (75%) oraz poznawanie nowych ludzi (73%).

Najwyższy wskaźnik odpowiedzi dotyczy posiadania rodziny. Wartości i potrzeby, które są ważne w kontekście agroturystyki i które uzyskały wysokie oceny, to tolerancja, chęć poznawania nowych ludzi, uczciwość oraz zainteresowanie tym, co się dzieje we wsi. Najniżej ocenione zostały aktywność kościelna, bycie bogatym, myślenie o sobie samym, bycie przedsiębiorczym i posiadanie władzy.

Mieszkańcy badanych wsi są na ogół mało aktywni. Spośród ankietowanych 21% osób przyznaje, że włącza się do pracy na rzecz wspólnoty wiejskiej. Określając sferę działalności, 3% badanych wskazuje radę gminy, 2% radę szkoły, 12% sołectwo, 2% zrzeszenia lub związki, pozostałe 2% wskazało rady duszpasterskie, zespoły do spraw promocji i reklamy oraz inne. Mieszkańcy wsi niechętnie pełnią funkcje społeczne. Radni to 4% badanych, członkowie organizacji społecznych – 7% badanych, członkowie komitetów rodzicielskich – 4%, a członkowie rady szkoły – 1%. Jak wynika z powyższych odpowiedzi, mieszkańcy wsi oceniają aktywność społeczną dość wysoko (60% badanych), przyznając, że jest ważna lub bardzo ważna. Jednak sami nie uczestniczą w życiu społecznym, biernie przyglądając się temu, co dzieje się wokół.

Stosunek władz lokalnych do działalności agroturystycznej

Uczestniczący w badaniu radni w 100% stwierdzili, że popierają rozwój agroturystyki w swoich gminach. W ich opinii problematyka agroturystyki jest przedmiotem wielu sesji rad. Na pytanie, czy rada gminy jest w stanie pomóc w rozwoju agroturystyki, 88% respondentów z Węgorzewa odpowiedziało pozytywnie, z gminy Pozezdrze 75%, a z gminy Kruklanki 100%. Sposoby pomocy gminy, jakie wymieniają respondenci, to głównie promocja i reklama, pomoc w rozwoju infrastruktury (drogi, kanalizacja, wodociągi, telefonizacja, gazyfikacja, ścieżki rowerowe itp.), organizowanie imprez, pomoc w szkoleniach, organizowanie wycieczek do gospodarstw agroturystycznych, pomoc w uzyskaniu funduszy lub kredytów, uwzględnianie działań agroturystycznych w planach zago-

spodarowania przestrzennego. Na pytanie, czy rada gminy wyznacza zadania w zakresie rozwoju agroturystyki w gminie, 35% pytanych radnych z Węgorze-
wa odpowiedziało pozytywnie, z Pozezdrza – 25%, a z Krukłanek 33%.

Podsumowanie i wnioski

Podstawą rozwoju agroturystyki są niewątpliwie poprawne stosunki pomiędzy właścicielami gospodarstw agroturystycznych, mieszkańcami wsi oraz władzami lokalnymi. Wymienione grupy powinny popierać się wzajemnie w swoich działaniach, ponieważ żadna z nich nie jest w stanie w sposób efektywny funkcjonować samodzielnie. Właściciele gospodarstw agroturystycznych to grupa ludzi zaradnych i przedsiębiorczych, dobrze wykształconych, tolerancyjnych, propagujących nowe tendencje na wsi.

Mieszkańcy wsi, w których są gospodarstwa agroturystyczne, są pozytywnie nastawieni zarówno do działalności agroturystycznej jak i turystów. Znikają tu antagonizmy „swój-obcy”, wzrasta tolerancja i zmienia się mentalność. Wartości i potrzeby, które są wysoko cenione przez mieszkańców, to znajomość tego, co dzieje się na wsi, chęć poznawania nowych ludzi, szacunek w stosunku do innych, uczciwość, wiedza i umiejętności. Takie cechy sprzyjają tworzeniu odpowiedniej atmosfery w aspekcie rozwoju wsi i gospodarstw agroturystycznych.

Korzyści ekonomiczne mieszkańców wsi są coraz większe. Poza sprzedażą produktów z gospodarstw, wymienić należy rozwój istniejących usług oraz pojawianie się nowych. Widoczne jest to szczególnie w miejscowościach, gdzie agroturystyka rozwija się dynamicznie. Przykładem może być wieś Krukłanki. Mieszkańcy zadowoleni są z faktu, iż życie na wsi staje się ciekawsze, istnieje możliwość poznania nowych ludzi i ich obyczajów. Władze lokalne popierają rozwój agroturystyki, ale w stopniu niedostatecznym. Widoczny jest jednak brak działań wspomagających, szczególnie jeśli chodzi o infrastrukturę oraz pomoc finansową.

Literatura

- DĘBNIĘWSKA M., TKACZUK M., 1997. Agroturystyka. Koszty, ceny, efekty. Poltext, Warszawa.
- DUCZKOWSKA-MAŁYSZ K., 1998. Agroturystyka jako źródło alternatywnego zarobkowania... Poradnik. MPiPS, Warszawa.

- GUTKOWSKA K., 1998. Socjologiczne uwarunkowania planowania, promocji i rozwoju agroturystyki. SGGW, Warszawa.
- SIKORA J., 1995. Agroturystyczny biznes. OPO, Bydgoszcz.
- WOJCIECHOWSKA J., 1998. Sposoby aktywizacji turystycznej środowiska wiejskiego. [w:] Powichrowski L. (red.) Poradnik. MPiPS, Warszawa.

Agritourism in Rural Communities

Abstract

This paper aims at estimating the relationships between the owners of agritourist farms, village inhabitants and local authorities.

Study materials were collected through personal interviews based on questionnaires prepared in three different scenarios designed for: (1) the owners of agritourism farms, (2) the inhabitants of surveyed villages, (2) the local authority representatives. During field study conducted in February 2000, 13 farm's owners, 90 village dwellers and 38 councillors were interviewed.

On the basis of the research, the following conclusions could be drawn:

- Local authorities support agritourist activities but their assistance is not sufficient and mainly concerns with promotion and advertising.
- In the most cases, agritourism is developing independently of policy carried by local authorities, and is treated by them as an activity of less importance. These are agritourist associations that contribute to improving the co-operation with local authorities.
- Village residents are both in favour of agritourism and open to visitors.
- Farm owners make attempts to common activity mainly by establishing associations directed primary towards promotion and advertising. Their operation does not involve financial and organisational aspects.